8. Капустинська Т. Всі в курсі: як онлайн-освіта Prometheus робить дива для півмільйона українців. URL: https://platfor.ma/topics/people/vsi-v-kursi-yak-onlajn-osvita-prometheus-robyt-dyvo-dlya-pivmiljona-ukrayintsiv/

9. Романовський О.Г., Квасник О.В., Мороз В.М., Підбуцька Н.В., Резнік С.М., Черкашин А.І., Шаполова В.В. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 74, №6. С. 20-42. URL: https://www.researchgate.net/publication/338338485_FAKTORI_ROZVITKU_TA_NAPRAMI_VDOSKONALENNA_DISTANCIJNOI_FORMI_NAVCANNA_V_SISTEMI_VISOI_OSVITI_UKRAINI

Любаров Ю. Й.,
начальник управління з питань культури та охорони культурної спадщини, Миколаївська міська рада,
м. Миколаїв

ВІРТУАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В СВІТІ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ КУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є невід'ємною частиною сучасного світу. Вони значною мірою визначають майбутнє економічного та суспільного розвитку будь якої країни та галузі. ІКТ – це сукупність уніфікованих технологій та комунікацій, комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичивувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію [1].

Діджіталізація усіх сторін життя людини сприяє входженню віртуальних практик та методів у різні сфери життєдіяльності. Робота, здійснення банківських операцій, розваги, навчання, спілкування, дозвілля, відпочинок, гра – все це з кожним днем частіше відбувається у віртуальному просторі. То ж саме зараз можна казати й про туристичний продукт.

Соціально-культурна тенденція останніх десятиріч вказує на певне зрушення суспільного прийняття якісних соціокультурних трансформацій. В сенсі сприйняття це виражається у такий спосіб:

- розширення меж сприйняття на різних рівнях: рівень особистості, рівень групи, рівень суспільства;
- динамічність сприйняття, мобільність та лояльність до різнорідної інформації;
- дисбаланс сприйняття, прояви нестійкості й недовговічності більшості отриманої інформації;
- значний зсув меж й правил сприйняття;

- заперечення минулого соціально-культурного досвіду, формування принципово нової оціночної шкали [2].

Просторова туристична активність, як частина соціально-культурного існування сучасної людини, сприяє розширенню границь сприйняття. Це відбувається як безпосередньо через транспортні переміщення, так і через зміну змісту туристського простору сучасного глобалізованого світу. Природа споживання туристичного продукту пов'язана із насиченням моменту споживання змістом, щоб надати йому максимальної цінності в очах споживача-туриста.

Туризм у сучасному українському суспільстві набув масового характеру через активізацію процесів глобалізації, розширення взаємозв'язків України з іншими країнами, відкритість границь і розвиток міжнародної торговельно-економічної діяльності. Туризм в теперішніх умовах є глобальним явищем. З іншого боку кінцева мета будь якого споживача туристичної послуги досягається в конкретному місті (регіоні). Будь яка форма й вид туристичної діяльності реалізується для туриста в цільовій локації (локаціях). Тому можна казати про змішування глобалізаційних культурних процесів та впливів із місцевими контекстами. Це явище отримало назву «глокалізація» з робот північноамериканського культуролога Джеймса Лалла [3].

У той же час транснаціональний масштаб туризму зумовив появу нових його видів, які пов'язані із поширенням нових технологій, насамперед з ІКТ. Один з таких видів – це віртуальний туризм. Віртуальний туризм є особливим пасивним видом туризму, що дає змогу, залишаючись вдома, відвідати різноманітні місця на Землі, або побачити об'єкти, яких вже не існує, або не існувало ніколи [4].

З появою та розповсюдженню відповідних комп'ютерних технологій з'явилась можливість означити початок диджиталізації туристської галузі, що відкриває додаткові можливості для споживачів туристичного продукту та розширення кола потенційних мандрівників. Навіть хвора, або обмежена в фізичних чи фінансових можливостях людина може здійснити подорож віртуальним світом [5].

Що стосується трактування поняття одного з найпоширеніших різновидів віртуального туризму – віртуального туру, то можна казати, що це цифровий спосіб візуалізації простору. Він дозволяє продемонструвати те, що знаходиться навколо «автора» туру будь якому реципієнту на будь якої відстані. Іноді віртуальній тур має назву on-line тур, або 3D тур. «Ефект присутності» створюють в більшості випадків сферичні панорами, які з'єднані між собою елементами переходів. Віртуальні тури дуже часто доповнюються іншими інтерактивними елементами: випливаючи вікна, інформаційні позначки, світлини, додаткові пояснення, анімаційні елементи, аудіо-візуальні ефекти, клавіші управління та ін.

Віртуальний туризм має свої особливості. Серед них є як сильні сторони, так і слабкі. Серед переваг віртуального туризму треба вказати такі: відносна доступність та дешевизна. Придбання реальних турів, або окремо квитків та міст в готелях потребує витрат фінансового ресурсу значно більших, ніж будь яка віртуальна подорож. Окрім того віртуальному туристу не треба отримувати ані візові документи, ані мати будь які паспорти. Сьогодні в умовах всесвітньої

пандемії та карантинних обмежень, віртуальні тури стають майже єдиним засобом подорожувати світом. Крім того за допомогою спеціальних засобів віртуальний турист має змогу відвідати найнебезпечніші місця на планеті (вулкани, глибоководні впадини, території бойових дій та інше) без будь якого ризику для здоров'я та життя. Важливо, що така подорож є повністю безпечна й для екологічного стану середовища, яке турист «відвідає».

Особливе місце займає питання віртуальної реконструкції об'єктів та споруд, які зруйновано часом. Віртуальний тур по минулому міста, або країни – це те, що неможливо зробити в реальному світі. Тому подібні віртуальні відтворення втрачених об'єктів та будівель є унікальною можливістю познайомитись з культурною спадщиною міста або країни. Теж саме можна сказати про віртуальні тури вигаданими місцями, іншими планетами або світами з фантастичних фільмів та казок.

Останнім часом в Україні завдяки підтримці культурних фондів, грантовим програмам та фінансовим ресурсам, зібраним на платформах типу «спільнокошт» з'явилось багато проектів з використанням інформаційно-комунікативних технологій, які націлені само на збереження та популяризацію культурної спадщини країни. Це оцифрування архітектурних родзинок, створення візуального архіву 3D-моделей пам'яток України, віртуальні тури та додатки доповненої реальності для смартфонів, віртуальні квести та екскурсії, створення інтерактивного оцифрованого варіанту музею або галереї, 3D-прогулянок тощо.

Наприклад в Миколаєві відтворили в віртуальному просторі втрачену родзинку старого міста – пам'ятник адміралу Олексію Грейгу, якого було відкрито 21 травня 1873 року. Монумент було демонтовано в 1922 році, та через деякий час він зник в невідомому напрямку. Віртуальна реставрація зроблена після вивчення документів, ретельної роботи зі світлинами та листівками, на яких збереглося відображення пам'ятника. Автори оцінюють збіг копії з віртуальним оригіналом в 90 відсотків. В доповненої реальності кожен мешканець або гість Миколаєва зможе побачити монумент майже на тому місті, де він знаходився сто років тому та сфотографуватись з ним [6].

Хоча віртуальний туризм стає дедалі більш реальнім, але він не в змозі забезпечити той повної емоційної віддачі, яку надає реальне відвідування нових місць. Головний метод отримання інформації та відчуттів в on-line – це візуальний, та в меншої ступені звуковий. Для повної картини не вистачає ані можливості доторкнутися до об'єкту, ані позитивного ефекту роботи інших органів почуттів (смак, запах). Крім того будь яка картинка на моніторі комп'ютера або смартфона не здатна замінити реальність, навіть з урахуванням можливостей сучасних 3D-технології.

Маючи багато сильних сторін, віртуальний туризм не в змозі поки що ані замінити реальні різновиди туризму, ані стати йому повноцінним конкурентом на ринку туристичних послуг. Треба його розглядати більш як інноваційне доповнення до реальних подорожей, або як необхідну заміну у випадку, коли реальні мандри не можливі по будь яким причинам (обмеження в пересуванні,

екологічні, фінансові, та інші проблеми, відвідування об'єктів, які не доступні, або яких не існує в реаліях).

З огляду на певні зміни в сенсі прийняття суспільством якісних трансформацій в соціально-культурній сфері, можливо зробити висновок, що інтеграція віртуального туризму в реальний може принести нові яскраві кольори в процес класичної туристичної діяльності та поглибити загальний туристичний досвід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Г.Г.Швачич, В.В.Толстой, Л.М.Петречук, Ю.С.Іващенко, О.А.Гуляєва, Соболенко О.В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2017. – 230 с.
2. Камушков О.С. Управління розвитком туристичної сфери України: автореф. дис... к.е.н.: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Запоріжжя, 2010. 25 с.
3. Йолон П. Обриси ментальності та її суб'єкта//Проблеми теорії ментальності [відп. ред. М. В. Попович] / Петро Федорович Йолон. – К.:Наукова думка, 2006. – С. 372—403.
4. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / За заг. ред. Професора В.Г.Герасименка; авт. кол. : В.Г.Герасименко, С.С.Галасюк, С.Г.Нездоймінов [та ін.]. Одеса: Астропринт, 2013. - 304 с.
5. Божко Л. Д. Віртуальний туризм: нові віяння часу / Л. Д. Божко // Культура України. Серія : Культурологія. - 2015. - Вип. 49. - С. 151-160. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kukl_2015_49_16
6. Совпадение – 90%: создана 3D-модель поваленного сто лет назад николаевского памятника адмиралу Грейгу / [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Миколаїв. – Режим доступу: https://niklife.com.ua/citylook/70711 (дата звернення 18.03.2021) – Назва з екрана.

Сліпченко С. О.,
заступник керівника проєкту VoxCheck,
Громадська організація «Вокс Україна»,
м. Київ

КІБЕРБЕЗПЕКА УКРАЇНЦІВ: ПОГЛЯД З ПРАКТИКИ ФАКТЧЕКЕРА

Через низький рівень критичного мислення і медіаграмотності та нестачу цифрових компетентностей українці часто стають жертвами різноманітних проявів шахрайства в Інтернеті. Невміння піддавати інформацію сумніву та якісно вибрати джерела отримання інформації роблять українців легкодоступними для шахраїв, зокрема, в Інтернеті.